

Nödvattenplan

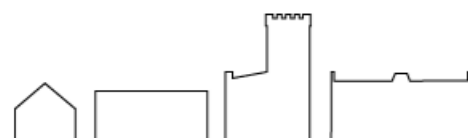
Dokumentets syfte

Nödvattenplanens syfte är att fastställa rutiner, metoder och tillvägagångssätt för att vid nödvattensituationer effektivt kunna distribuera nödvatten till dricksvattenkonsumenter inom Danderyds kommun. Planen syftar även till att fastställa vilka verksamheter som är mest prioriterade och i vilken ordning nödvattenresurser ska distribueras.

Dokumentet gäller för

Nödvattenplanen gäller för invånare, verksamheter och övriga aktörer inom Danderyds kommun vilka i en nödvattensituation är mottagare av nödvatteninsatser.

Röd text = föreslagen revidering

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte	3
1.2 Utgångspunkter	4
2. Ansvar för nödvatten	4
3. Nödvattenförsörjning.....	5
3.1 Nödvattenplatser	5
3.2 Scenarion	5
3.3 Prioritering.....	7
3.4 Vattenbehov i krissituationer	8
4. Distribution av nödvatten	8
4.1 Aktivering.....	8
4.2 Uppstart.....	9
4.3 Driftskede	9
4.4 Avslut	10
5. Tillgängliga resurser för nödvattendistribution.....	10
5.1 Nödvattenmateriel	10
6. Krav på provtagning	11
7. Riktlinjer för kommunikation	11
8. Revidering.....	11

1. Inledning

Nödvattenplanen utgör kommunens plan för hur dricksvatten effektivt ska kunna distribueras vid kriser, störningar eller andra situationer då ordinarie distribution inte fungerar. Kommunens invånare, besökare, verksamheter, näringsliv och andra aktörer är alla beroende av dricksvatten och därför riskerar avbrott i dricksvattenförsörjningen snabbt omfattande konsekvenser.

Störningar i dricksvattenförsörjningen kan uppstå av flera anledningar. Det kan vara till följd av ledningsbrott där hela eller delar av vattenledningsnätet sätts ur funktion. Dricksvattnet kan även bli otjänligt, där ledningsnätet fortsatt är intakt men kemikalier, bakterier, virus, mikroorganismer eller andra parasiter gör att dricksvattnet inte kan konsumeras.

Nödvattenplanen är dimensionerad för kriser där hela eller delar av kommunen har störningar i dricksvattendistributionen, situationer som kräver omfattande samordning och resurstilldelning. Vid mindre omfattande störningar, där enskilda verksamheter eller abonnenter påverkas, nyttjas planen i tillämpliga delar. Nödvattenplanen gäller vid kriser i fred samt under höjd beredskap och/eller krig.

Nödvatten är distributionen av dricksvatten på annat sätt än genom ordinarie vattenledningsnät. Nödvatten kan bestå av exempelvis större nödvattentankar som placeras ut runt om i kommunen, dunkar med dricksvatten som distribueras till enskilda verksamheter, burk- eller flaskvatten som delas ut till invånare och/eller verksamheter.

Detaljer kring vilka nödvattenresurser och exakta förmågor kommunen eller andra aktörer har till förfogande omfattas av sekretess och redovisas inte i denna plan. Detaljer kring kommunens nödvattenplatser redovisas inte heller då dessa är behovsstyrda och förändras beroende på krisens karaktär och omfattning.

1.1 Syfte

Syftet med denna plan är att fastställa rutiner, metoder och tillvägagångssätt för att vid nödvattensituationer effektivt kunna distribuera nödvatten till dricksvattenkonsumenter inom Danderyds kommun. Planen syftar även till att fastställa vilka verksamheter som är mest prioriterade och i vilken ordning nödvattenresurser ska distribueras.

1.2 Utgångspunkter

Vid planering av nödvattenförsörjning kartläggs hur många människor som är bosatta i kommunen och vilka samhällsviktiga verksamheter som finns inom kommunens geografiska område. Kartläggningen görs för att kunna bedöma hur många individer som är i behov av vatten, vart nödvattentankar kan distribueras och vilka verksamheter som är mest prioriterade av dricksvatten vid en kris.

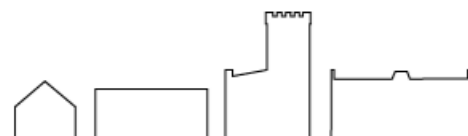
För att kunna fastställa lämpliga placeringar av nödvattentankar samt behov av antal tankar görs GIS¹-baserade analyser av befolkningstätheten och närheten till nödvattenplatser. Analyserna utgår från att invånare inte ska ha mer än ca 500 meter till närmaste nödvattenplats.

2. Ansvar för nödvatten

Tekniska nämnden är genom sin förvaltning ansvarig för att leverera nödvatten till dem som i vanliga fall försörjs med allmänt dricksvatten. Vid avbrott i ordinarie dricksvattenförsörjning ska kommuninvånare, kommunala och övriga verksamheter samt andra aktörer inom kommunens geografiska område, i den mån det är möjligt, kunna fortsätta få dricksvatten. Detta möjliggörs genom att kommunen hänvisar till platser där nödvatten kan hämtas. Dessa platser kan vara där nödvattentankar är placerade, dricksvattenkiosker eller andra tappställen är fungerande, eller andra platser i kommunen där dricksvatten finns tillgängligt. Strävan är att nödvatten ska finnas tillgängligt så nära konsumenten som möjligt och vad som är möjligt beror på krisens omfattning och de resurser som finns att tillgå.

Det är sedan invånarens, verksamhetens eller andra aktörers ansvar att själva hämta dricksvatten vid hänvisningen, med dunk eller andra kärl.

¹ Geografiskt Informations System (GIS)

3. Nödvattenförsörjning

3.1 Nödvattenplatser

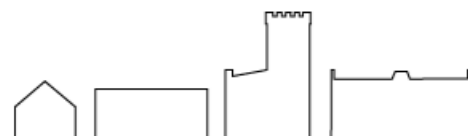
Nödvattenplatserna är platser i kommunen där nödvatten kan komma att distribueras. En nödvattenplats kan vara i direkt anslutning till vissa prioriterade verksamheter, i bostadsområden med upptagningsområde för allmänheten eller andra platser där allmänheten eller verksamheter kan hämta nödvatten.

3.2 Scenarion

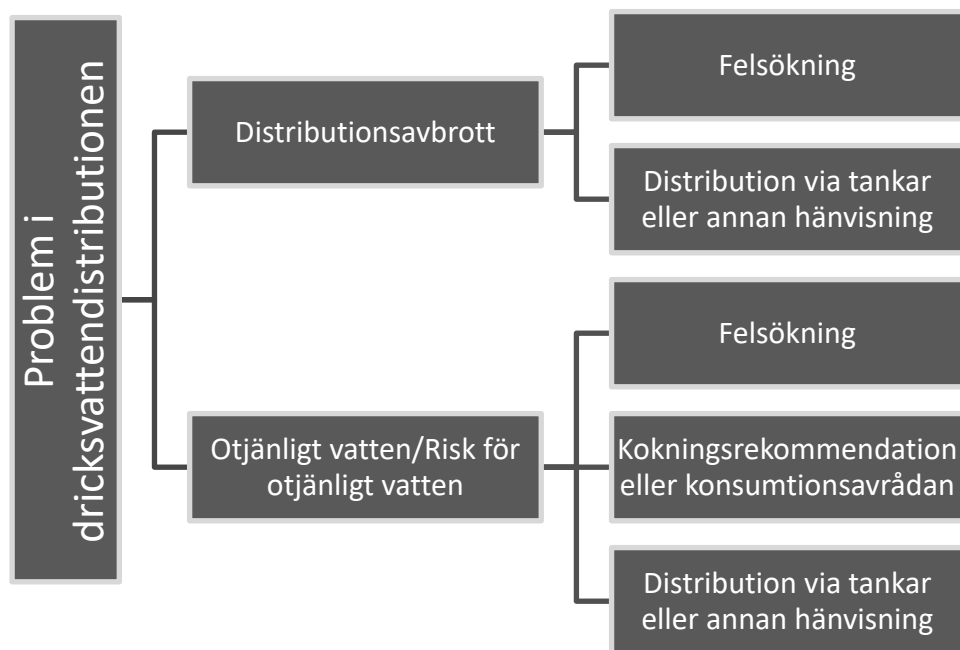
Nödvattenplanen utgår från tre olika scenarion där insatser med nödvattenresurser kan krävas.

1. Distributionsavbrott, vilket innebär att det saknas eller är begränsat med vatten i hela eller delar av ledningsnätet, exempelvis till följd av:
 - a. Utslagen eller begränsad produktion vid dricksvattenproducent.
 - b. Ledningsbrott på huvudledning (Dricksvattenproducent).
 - c. Ledningsbrott på kommunens ledningsnät.
2. Otjänligt vatten hos konsument, vilket kan bero på:
 - a. Mikrobiologisk förorening – vatten kan kokas innan konsumtion.
 - b. Kemisk förorening – vatten kan inte kokas innan konsumtion.
3. Risk för otjänligt vatten hos konsument när det föreligger misstanke om förorening till följd av:
 - a. Naturliga orsaker.
 - b. Mänsklig påverkan.

Avbrott i distributionen eller kemisk förorening medför ett större resursbehov än vid mikrobiologisk förorening. Vid mikrobiologisk förorening är vattnet i regel konsumerbart efter kokning.

Översiktsschema åtgärdsplan:

3.3 Prioritering

I de fall prioriteringar behöver göras avseende tilldelning av nödvattenresurser, och i vilken ordning, tillämpas nedanstående prioritetsordning. Ingen åtskillnad görs mellan kommunal och privat verksamhet. I begränsade nödvattensituationer är ambitionen att vatten tillhandahålls i anslutning till verksamheten, även för verksamheter i prioritet 2 och 3.

Prioritet	Innebörd	Verksamhet
1	Nödvattentankar eller dunkar levereras i direkt anslutning till verksamheterna.	Vård- och omsorgsboende, socialpsykiatri, HVB.
2	Nödvattentank (~1000L) placeras i nära anslutning till verksamheterna.	Tillagningskök offentlig verksamhet, vårdcentral, LSS.
3		Förskola och grundskola.
4	Dricksvatten hämtas vid en nödvattenplats, inte nödvändigtvis i nära anslutning till konsumenten.	Allmänheten, gymnasieskolor och övriga verksamheter i kommunen.

För verksamheter i prioritet 1 kan nödvatten, om möjligt, distribueras i dunkar i stället för via tank, under förutsättning att verksamhetens nödvattenbehov därigenom kan tillgodoses fullt ut.

I händelse av omfattande samhällsstörning har Danderyds kommun fyra fasta och fyra utökade trygghetspunkter. Nödvattenplatser finns i nära, men inte direkt anslutning till trygghetspunkterna.

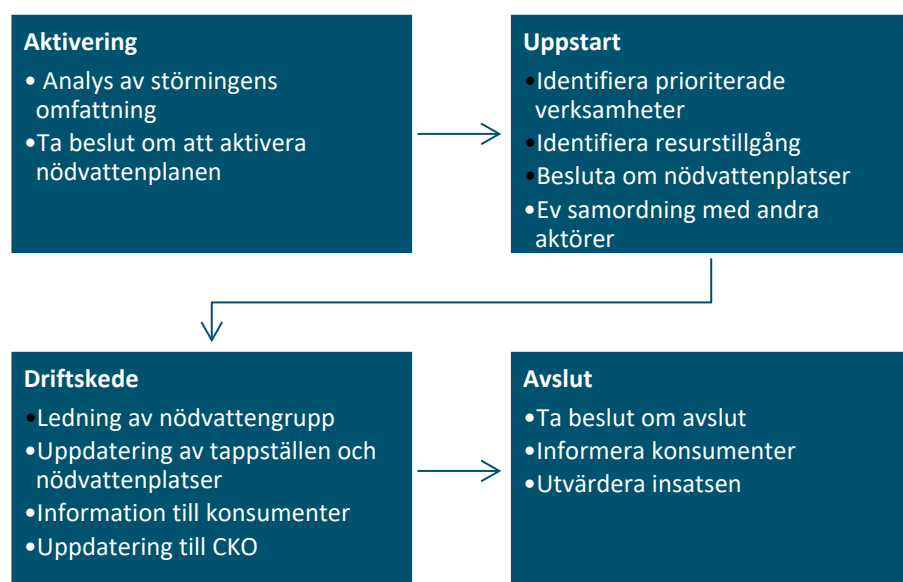
I händelse av att Danderyds sjukhus behöver stöd med nödvatten genomförs särskild samverkan med sjukhuset för att klarlägga vilket behov som föreligger, vilka resurser som finns att tillgå och i vilken omfattning kommunen kan bistå sjukhuset.

3.4 Vattenbehov i krissituationer

Kommunen följer Livsmedelsverkets riktlinjer för vattenåtgång i nödsituationer.² Riktlinjerna innebär att konsumenten ska ha tillgång till minst 5 liter per person och dygn för överlevnad under de första dygna. En nödvattentank med kapacitet om 1000 liter täcker det initiala behovet av dricksvatten för ca 200 personer per dygn. Efter andra dygnet ökar behovet upp till 15 liter per person, vid långvariga kriser ökar behovet ytterligare till minst 50 liter per person och dygn.

4. Distribution av nödvatten

Processen för nödvattendistribution kan sammanfattas i fyra steg enligt *Figur 1*.

Figur 1. Process vid nödvattendistribution

4.1 Aktivering

Den chefsfunktion som omfattar att vara VA-chef, eller dennes ersättare, fattar beslut om när nödvattenplanen ska aktiveras och i vilken omfattning. Krisen hanteras i så stor utsträckning som möjligt på förvaltningsnivå. Om ytterligare stöd erfordras rapporteras

² Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten, Livsmedelsverket 2023, och Guide för planering av nödvattenförsörjning, Livsmedelsverket 2023

detta till kommunens centrala krisledningsorganisation (CKO). I det fall misstanke om brott eller annan mänsklig påverkan bedöms ligga till grund för nödvattenstörningen hanteras denna del av krishanteringen genom CKO/säkerhetschefen.

Vid en omfattande störning i VA-systemet ska detta rapporteras till TiB³ och kommundirektören. Rapportering ska även ske till CKO om denna har aktiverats. Vidare ska miljö- och stadsbyggnadsnämndens förvaltning informeras, i dess roll som kontrollmyndighet för dricksvattenkontroll.

4.2 Uppstart

Vid aktivering av nödvattenplanen planeras insatsen utifrån aktuell störning och omfattning. För de delar av kommunen som berörs av händelsen identifieras prioriterade verksamheter, och beslut fattas om vilka nödvattenplatser som ska användas.

I uppstartfasen samordnas insatsen med driftentreprenören och andra tillgängliga egna resurser. Vid behov kontaktas även VAKA⁴ och/eller andra kommuner⁵ för begäran om extra resurser.

Vid störningar som påverkar eller riskerar påverka dricksvattenproducentens huvudledningar och/eller Danderyd sjukhus ska berörda aktörer skyndsamt informeras.

4.3 Driftskede

Efter att uppstarten genomförts och nödvattenresurser säkerställts fastställs även vilka tappställen som kan användas för upp- och påfyllnad av nödvattentankar. Dessa kan vara belägna i eller utanför kommunen.

Vidare gäller följande:

- Nödvattengrupp⁶, egen eller extern, informeras om tappställen samt nödvattenplatser och utkörningsordning fastställs.
- Nödvattentankar och- eller dunkar fylls och levereras därefter enligt beslutad plan.

³ Tjänsteman i beredskap

⁴ Nationell vattenkatastrof grupp vid Livsmedelsverket.

⁵ Vid omfattande störningar där Norrvattens medlemskommuner påverkats bör kommuner utanför Norrvatten kontaktas. CKO kan även hemställa till Länsstyrelsen om samordnat stöd genom Länsstyrelsens försorg.

⁶ Utkörare av nödvattenresurser.

- Allmänheten hänvisas till var nödvatten kan hämtas och vilka eventuella ransoneringsbegränsningar som råder.
 - Kokningsrekommendation utfärdas om dricksvattenkvalitet inte kan garanteras.
- Förvaltningens krisledningsorganisation (LKO) och CKO informeras löpande gällande vidtagna åtgärder, behov och prognoser.

4.4 Avslut

När problemet i försörjningen har åtgärdats och dricksvatten av godkänd kvalitet åter kan levereras via ordinarie distributionssystemet avslutas nödvattenförsörjningen.

Vid avslut av nödvatteninsatser ska följande genomföras:

- Egen personal informeras om att nödvatteninsatsen avslutats.
- Allmänheten informeras om tillgången till och tjänligheten hos det ordinarie dricksvattnet.
- Nödvattenmateriel återställas, inventeras och förbrukningsmateriel kompletteras.
- Genomförd nödvatteninsats utvärderas.

5. Tillgängliga resurser för nödvattendistribution

5.1 Nödvattenmateriel

I första hand nyttjas resurser via ordinarie driftentreprenör och/eller egna beredskapsresurser.

I andra hand, eller då driftentreprenörens resurser inte räcker till, begärs stöd av andra kommuner eller VAKA.

Kommunens Frivilliga Resursgrupp (FRG) kan aktiveras vid allvarliga- eller extraordinära samhällskriser, exempelvis vid en omfattande nödvattensituation. Om stöd behövs för exempelvis bevakning vid nödvattenplatser, eller för att säkerställa ransoneringsefterlevnad, kan FRG aktiveras för ändamålet.

6. Krav på provtagning

Dricksvatten som levereras från nödvattenplatser ska uppfylla samma hygien- och kvalitetskrav som vid ordinarie dricksvattenförsörjning.⁷

Tekniska nämndens förvaltning är ansvarig för kvalitet och provtagning.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens förvaltning är ansvarig för dricksvattenkontroll.

7. Riktlinjer för kommunikation

Innan störning

- Invånarnas egen hemberedskap och vikten av att säkerställa egen tillgång till kärl ska betonas och förmedlas löpande.
- Dricksvattenkioskers funktion och läge är öppen information och kan förmedlas till allmänheten.
- Detaljer kring vilka förmågor kommunen har eller inte har gällande nödvattenresurser är sekretessbelagd information och kommunikation till allmänheten gällande detta samordnas centralt från kommunledningskontoret.

Under störning

- Vid mindre driftstörningar hanteras kommunikationsinsatser enligt ordinarie rutin av tekniska nämndens förvaltning.
- Vid mer omfattande störningar där CKO aktiverats ska kommunikationsinsatserna samordnas centralt.

8. Revidering

Denna plan revideras minst en gång per mandatperiod eller då behov uppstår.

⁷ Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten, LIVSFS 2022:12